

Gozd in les - Slovensko narodno bogastvo za ponovni zagon
lesne industrije

Vloga javne gozdarske službe pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih

Damjan Oražem
Zavod za gozdove Slovenije

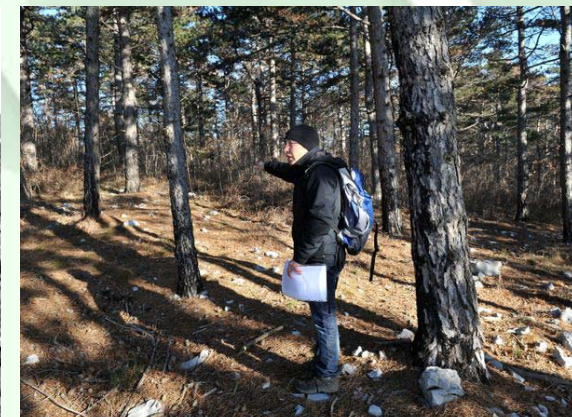
Vsebina predstavitve:

- 1. Možni posek ter gozdni fondi nekoč in danes***
- 2. Kaj vpliva na višino možnega poseka?***
- 3. Vpliv realizacije možnega poseka na gozdove***
- 4. Vloga JGS pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih***

1. Možni posek ter gozdni fondi nekoč in danes

Zgodovinska dejstva:

- Nekateri gozdovi so bili na našem ozemlju **prekomerno izkoriščani tisočletja** (primorsko zaledje, železarska središča ipd.), drugi pa so to usodo doživeli pred stoletji ob razcvetu rudarstva, metalurgije, glažutarstva ipd..
 - **Posledice**: le 5-10% gozdnatost na Primorskem, Pokljuka je bila pred 170 leti „...goličava s posameznimi odraslimi drevesi...“, veliki problemi z erozijo ipd.. Kras: kamnita puščava med zelenimi dolinami,
- Do polovice 19.stoletja: **opustošeni gozdovi** v bližini rudnikov, zlasti veleposestniški in v lasti industrijskih družb, deloma boljše stanje kmečkih gozdov na večji oddaljenosti od industrije.

1. Možni posek ter gozdni fondi nekoč in danes

Po 500 letih prekomernega izkoriščanja in slabega stanja gozdov so si le-ti v zadnjih 50 letih v Sloveniji opomogli tako glede lesne zaloge, prirastka, stojnosti, naravne sestave in to jim omogoča mnogonamenskost ob njihovi hkratni gospodarski in ekosistemski vlogi.

Stanje gozdnatosti:

- ✓ 1875: 36%
- ✓ 1947: 43%
- ✓ 2014: 58%

Lesna zaloge – m3/ha:

- ✓ 1947: 111
- ✓ 1952: 85
- ✓ 2014: 320

Letni prirastek – m3/ha:

- ✓ 1947: 2,71
- ✓ 1952: 2,12
- ✓ 2014: 7,48

Sečnja – mio m3/leto

- ✓ 1939: 3,30 (= 112% prirastka)
- ✓ 1947: 4,54 (= 166% prirastka)
- ✓ 1995: 2,09 (= 37% prirastka)
- ✓ 2013: 3,92 (= 53% prirastka)
- ✓ 2014: 6,35 (= 86% prirastka)

Možni posek 2014: 6,2 mio m3

Biodiverziteta:
v NATURI 2000 je 1/2
slovenskih gozdov.

1. Možni posek ter gozdni fondi nekoč in danes

Ni pomembna samo gozdnatost, pomembno je tudi, koliko in kaj v gozdu zraste...

Učinek nege na gozdove – poskusna ploskev Brezova reber

Negospodarjen (nenegovan) gozd

- lesna zaloga: 523 m³/ha
- povprečno drevo: 0,62 m³
- proizvodnja v ž.dobi: pribl. 950 m³; 427 m³ - kam?
- vrednost lesne zaloge: 100 enot (18.000 €)

Gospodarjen (negovan) gozd

- lesna zaloga: 549 m³/ha
- povprečno drevo: 1,17 m³
- proizvodnja v ž.dobi: 923 m³, 374 m³ uporabljeno
- vrednost lesne zaloge: 250 enot (45.000 €)

2. Kaj vpliva na višino možnega poseka?

Ali je možno načrtovati razvoj gozda in možni posek le z „zdravo kmečko pametjo“ posameznega lastnika?

Dejstva:

- ✓ Zgodovina kaže, da je v zadnjih 500 letih pred 2.sv.vojno uspelo le redkim, pa še to bolj po srečnem spletu okoliščin
- ✓ Potrebno je imeti jasen razvojni cilj skozi 70 – 140 letno življenjsko dobo gozda
- ✓ Nujno je poznavanje biologije in ekologije posamezne drevesne vrste (SLO: 70), rastlinskih združb (SLO: 17 osnovnih + „n“ podzdružb), načine združevanja, lastnosti tal, poznati osnovne zakonitosti varstva gozdov, podnebnih sprememb, predpise itd., itd.
- ✓ Potrebno je imeti dovolj veliko gozdno posest (SLO: povprečje v zasebnih gozdovih: 2,7 ha), pa je uspeh takega lastnika gozda morda možen, če je rastišče slabo in je različnih drevesnih vrst malo.
- ✓ Dokazati je potrebno upoštevanje načelo trajnosti (302 leti staro gozdarsko načelo)
- ✓ Če je „zdrava kmečka pamet“ vezana na podeželje: samo še 30% lastnikov gozdov je s podeželja!

2. Kaj vpliva na višino možnega poseka?

Od česa je odvisen možen posek oz. kako ga določamo danes?

2. Kaj vpliva na višino možnega poseka?

Kaj je prirastek?

➤ Prirastek je pri drevesu razlika neke vrednosti med koncem in začetkom obdobja.

- ✓ Vrednost je lahko: višina, debelina, volumen, kvaliteta, vrednost itd..
- ✓ Razlika je lahko pozitivna ali pa negativna (gozd ni kmetova banka, ampak delnica!)
- ✓ Vsaka drevesna vrsta ima svojo zakonitost rasti, značilno za posamezno vrsto rastišča in se spreminja glede na svoje sosede.

Prirastek nekega gozda je odvisen od mnogih stvari; s strokovnim ukrepanjem v gozdu lahko ta „naravni“ prirastek vsaj ohranimo, z nestrokovnim pa ga lahko bistveno zmanjšamo.

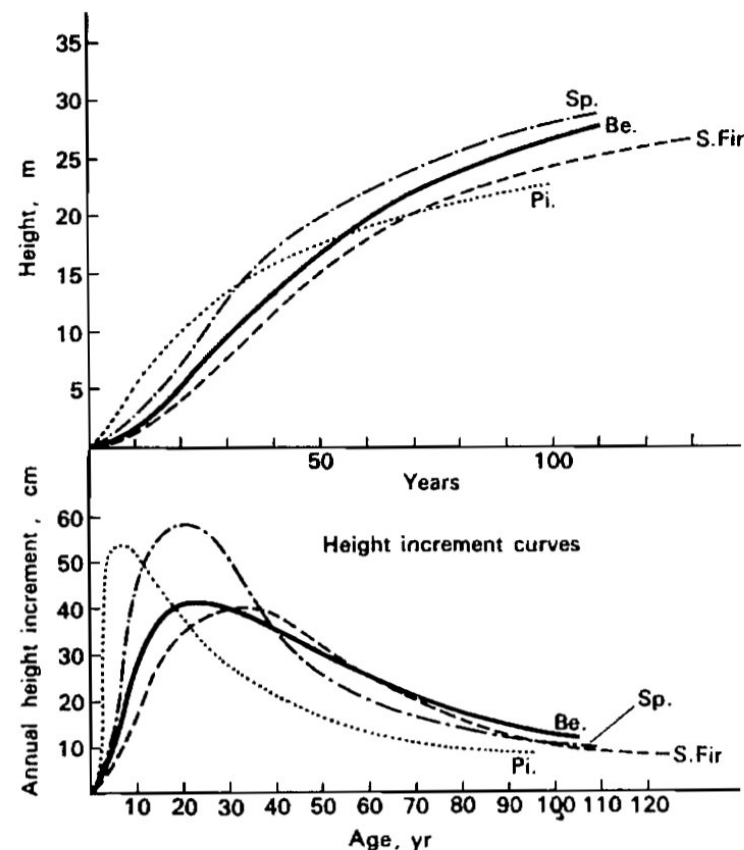
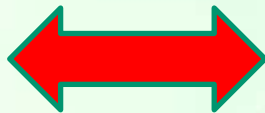

FIG. 18. Height growth and increment curves of different tree species on comparable sites (v. Guttenberg).

3. Vpliv realizacije možnega poseka na gozdove

Ekstremist 1:
Prepovedati sečnjo!

Ekstremist 2:
Posekati vse!

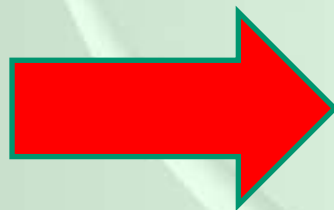
Komu verjeti?

Sečnja je v sonaravnem gozdarstvu osnovno orodje nege.

Dovoljen posek: < 75 % prirastka.

S sečnjo/nego gozda vplivamo med drugim na:

- ✓ Razmerje drevesnih vrst
- ✓ Kvaliteto gozda
- ✓ Vrednost gozda
- ✓ Vitalnost gozda
- ✓ Različne vrste prirastkov
- ✓ Razmerje razvojnih faz
- ✓ Stojnost sestojev
- ✓ Nelesne funkcije gozda

Kdor ne izvaja sečnje v gozdu (skladno s predpisi), svojemu gospodarskemu gozdu škodi!

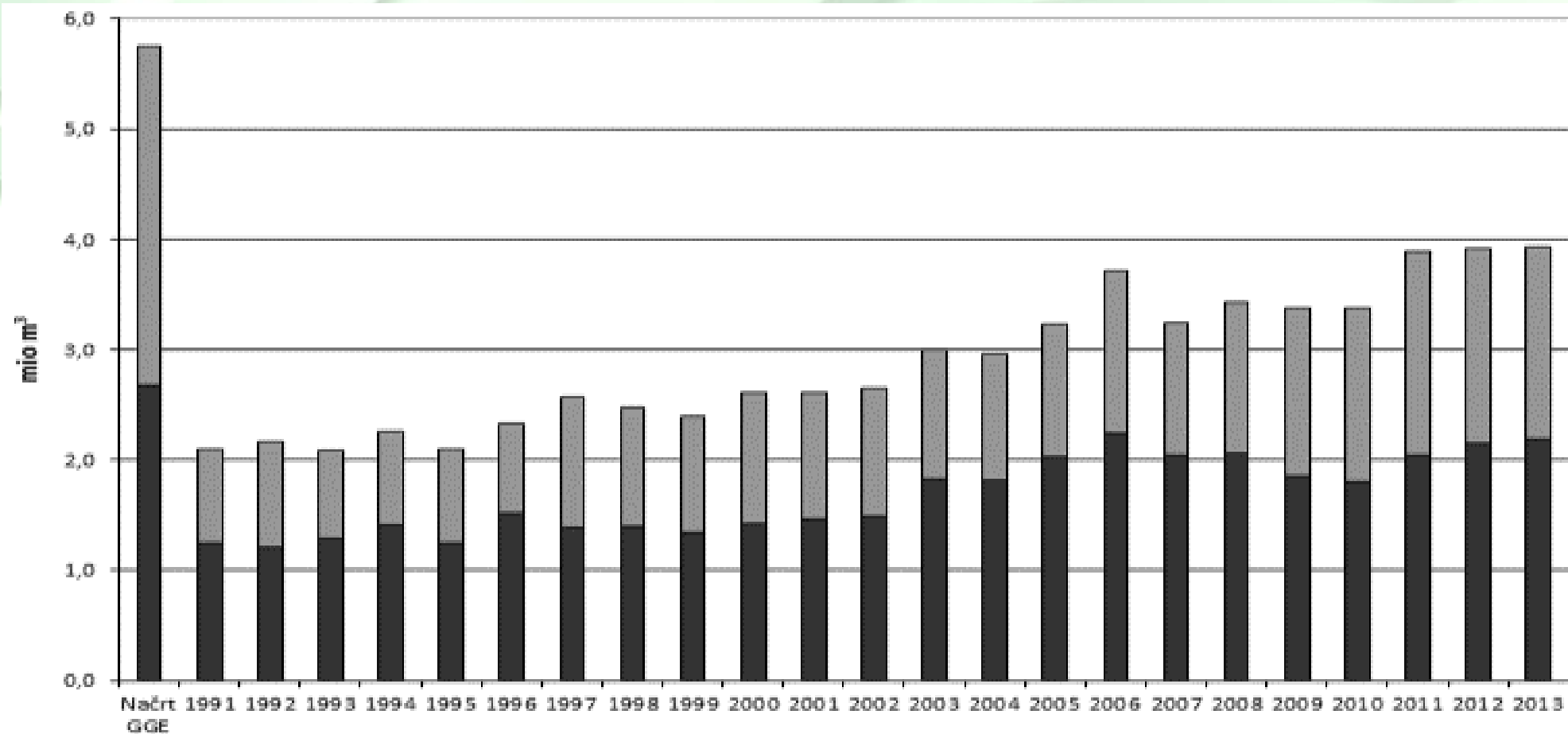
4. Vloga JGS pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih

Kaj vpliva na realizacijo možnega poseka?

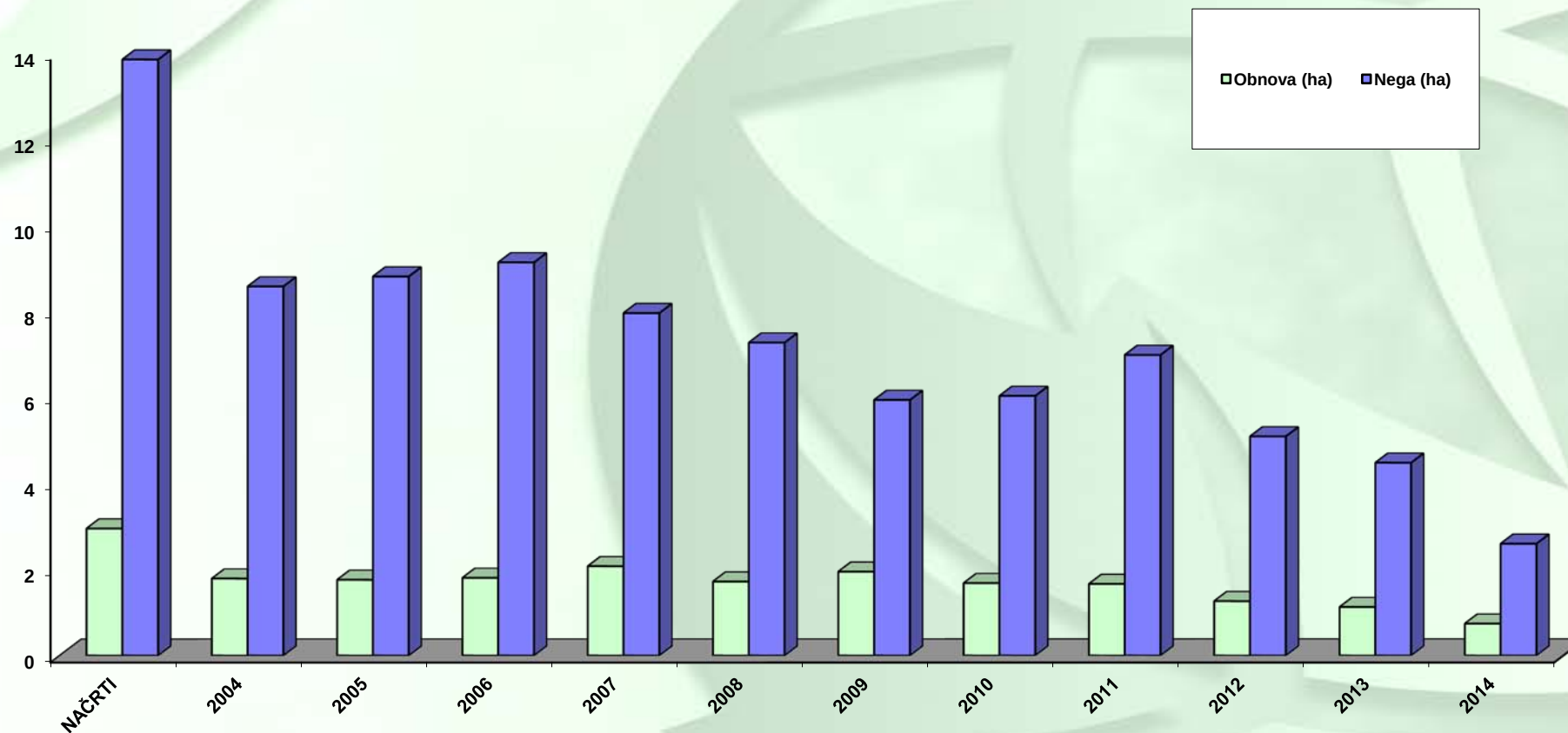
4. Vloga JGS pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih

Posek po letih

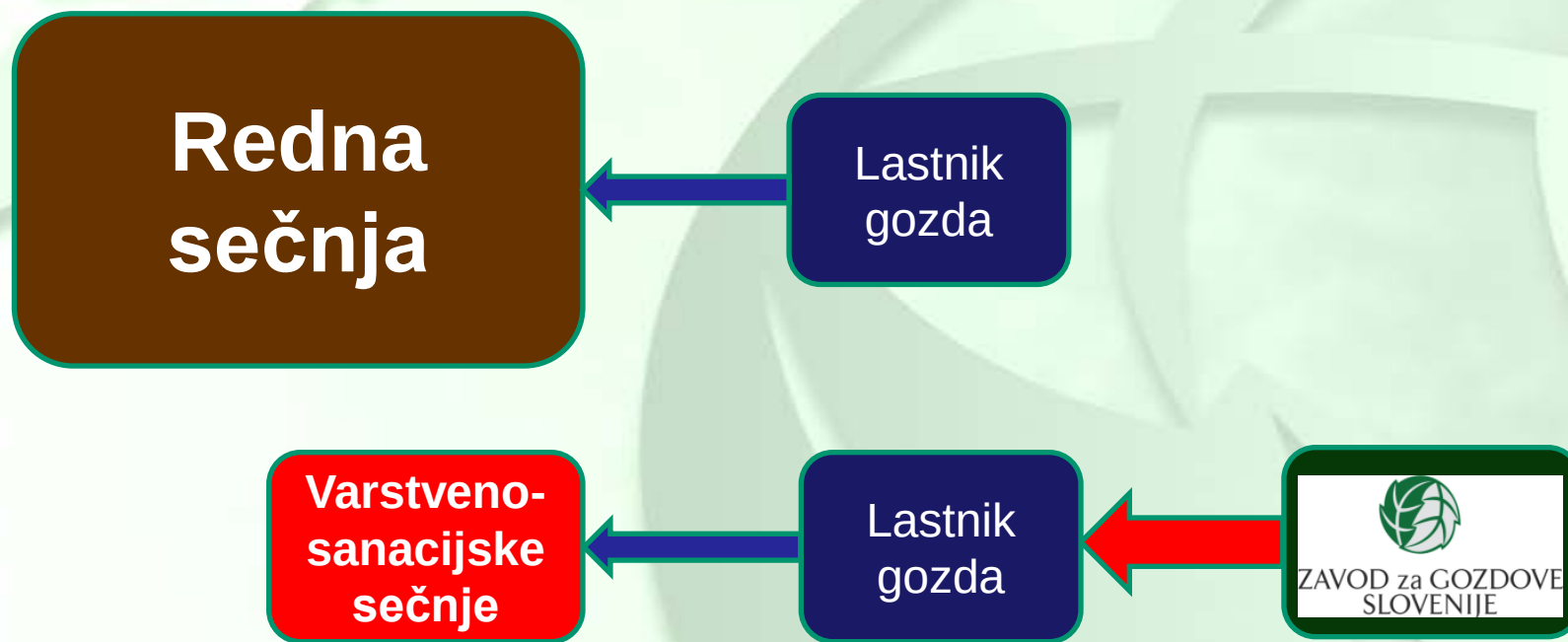
4. Vloga JGS pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih

Gojitvena dela – izvedba - po letih v 1.000 ha
Kaj bodo sekali zanamci?

4. Vloga JGS pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih

Kdo „zahteva“ sečnjo?

4. Vloga JGS pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih

Kako vpliva Zavod za gozdove Slovenije na realizacijo možnega poseka?

Načini vplivanja:

- ✓ Izobraževanje lastnikov gozdov
- ✓ Skupna (z lastnikom) izbira drevja za posek
- ✓ Svetovanje lastnikom gozdov
- ✓ Trasiranje gozdnih prometnic
- ✓ Pomoč lastnikom pri pridobivanju subvencij za vlaganje v gozdove, v mehanizacijo in infrastrukturo
- ✓ Pomoč pri ustanavljanju in delovanju društev lastnikov gozdov
- ✓ Pogodbeno upravljanje gozdov
- ✓ Promocija lesa in gozdov ter rabe lesa
- ✓ Pomoč pri promociji certifikatov
- ✓ Vzpodbujanje sodelovanja lastnikov pri gozdarskem načrtovanju
- ✓ Znatna adaptacija načrtovanja in nudenja informacij lastnikom gozdov v zelo bližnji prihodnosti
- ✓ Pomoč skozi aplikativne projekte (Simwood, Interregg ipd.)
- ✓ ...

4. Vloga JGS pri višini realizacije poseka v zasebnih gozdovih

Ali je Zavod za gozdove Slovenije uspešen ali neuspešen pri vplivu na realizacijo možnega poseka?

- ❖ Posek 1995: 2 mio m³
- ❖ Posek 2013: 4 mio m³ (+ 100% glede na 1995)
- ❖ Posek 2014: 6,4 mio m³ (+ 220% glede na 1995)

→ **Istočasno** (1995 – 2014):

- ✓ Prirastek: + 37% (5,46 -> 7,48)
- ✓ Lesna zaloga: + 54% (208 -> 320)
- ✓ Možni posek: + 100% (3,1 -> 6,2)
- ✓ Letno povečana vrednost gozdov (samo lesno-proizvodna funkcija) zaradi strokovnega usmerjanja dela z gozdovi: 140 MIO € (strošek države za ZGS: < 20 MIO €/leto)

Glede na dosežene učinke je Zavod za gozdove Slovenije:

1. lastnikom gozdov zanesljiv (+ brezplačen) partner
2. državljanom in državi garant za trajnostno delovanje gozdov v smislu vseh funkcij gozdov
3. za gozdove usposobljen strokovni usmerjevalec njihovega sonaravnega razvoja.

Hvala za vašo pozornost !

damjan.orazem@zgs.si

